

Csak az elmúlt években sikerült a Szécsénke, Kis-Ferenc-hegyhez (KÖH 89285) (lásd a következő jelentést) tartozó feltételezett település-komplexum további lelőhelyeit, leletkoncentrációit lokalizálni, amikor a korábban elhanyagolt vagy egyáltalán nem művelt Szécsénke-Berec-oldalon mélyszántást, részben ugarfeltörést végeztek. Ennek folytán a felső, mintegy 25–30 cm vastag ságú lösztakaró alatt húzódó vörösesbarna színű paleotalajból a Kis-Ferenc-hegy Szeletien jellegű anyagához tipológiailag igen hasonló leletek kerültek napvilágra.

Munkatársak: Péntek Attila, dr. Markó András, Béres Sándor, dr. Mester Zsolt.

ZANDLER KRISZTIÁN

320. Szécsénke, Kis-Ferenc-hegy (KÖH 89285)

(Nógrád megye) Pa

A lelőhelyet Péntek Attila és Markó András találta, 2014-ig több alkalommal végeztünk gyűjtést a területen.

A Nyugat-Cserhát területén, Szécsénke településtől D-re, a 374,9 m tszf. magasságú Halyagos-hegytől ÉNy–DK-i irányban, a Szécsénkei-patak és a Halyagosi-ér által alkotott völgyek között húzódó aszimmetrikus dombháton található a 286,4 m magas Kis-Ferenc-hegy. Az ott található lelőhely a hegytől DK-re húzódó platón helyezkedik el. A dombhát viszonylag meredeken lejt D-re, a Halyagosi-ér alkotta völgy felé, enyhén lejtés az É-ra eső Szécsénkei-patak völgye felé. Mindkét völgytől mért relatív magassága mintegy 70 m. A lelőhelyen meglehetősen „letisztult” nyersanyag-felhasználás folyt, nagy arányban használták fel a cserhádi limnoszilitet és a helyi, közvetlenül a lelőhely területén található kavicsagyból származó kovakavicsot. A távolsági nyersanyagok közül igen magas a kvarcporfir aránya. A leletanyagban jelentéktelennek mondható a radiolarit, illetve a helyi eredetű kvarcit szerepe.

A régészeti anyagban a középső paleolitikumra jellemző eszközök, kaparók és bifaciális eszközök alkotják. A vakarók többsége is inkább archaikus jellegű, a fejlettebb felső paleolitikus eszközöket csak néhány, kivitelezésében azonban atipikus vakaró képviseli. Vésők a régészeti anyagban egyáltalán nem találhatók, a fűrókat egyetlen kvarcittól készült példány képviseli. Magas a levélhegyek aránya, kidolgozásuk általában viszonylag kezdetleges, nem éri el az ún. fejlett Szeletien kultúra levélhegyeire jellemző kifinomultságot. Az egyéb eszközök között is jelentős az archaikus darabok (hasítók, kvarcit völgyelt eszközök, hátsós) száma. Az ipar tipikus szilánk-ipar, a laminaritás elhanyagolható. Valamennyi eszköznek megtalálható tipológiai, morfológiai párhuzama a szlovákiai, morvaországi és bajorországi Szeletien lelőhelyeken.

Munkatársak: Péntek Attila, dr. Markó András, Béres Sándor, dr. Mester Zsolt.

ZANDLER KRISZTIÁN

321. Székesfehérvár belterület (Fejér megye) Á

Székesfehérvár – Kisfalud, Nagy Lajos király u. 4. sz. ingatlanon lakóépület építésének földmunkái közben 2014. augusztus 4-én régészeti megfigyelést folytatott a Szent István Király Múzeum szakemberei. A megfigyelés az alábbi lelőhelyeket érintette:

Kisfalud (KÖH 80515) és *Kisfalud-Újtelep (KÖH 29158)*. A sávalapozásban régészeti objektumok foltjai váltak láthatóvá,

amelyek a beruházással érintett mélységig a régészeti megfigyelés keretében kerültek feltárára. Az összesen nyolc objektum (árok- és gödörresek) a kerámiatöredékek alapján az Árpád-korra keltezhető.

Munkatárs: Major Tibor.

SZÜCSI FRIGYES

322. Székesfehérvár, Hosszéri dűlő és Ezres puszta között (Székesfehérvár – Hosszéri-dűlő és Ezres-puszta találkozási pontja) (KÖH 61978)

(Fejér megye) B, Á

2014. május 7. és július 18. között a Szent István Király Múzeum a NIF Zrt. megbízásából a 8-as. sz. főút Székesfehérvár nyugati elkerülő III. ütemének építéséhez kapcsolódóan megelőző feltárást végzett a lelőhelyen. Összesen 33 194 m²-nyi területet tártunk fel, és 917 régészeti jelenséget azonosítottunk a középső bronzkor és az Árpád-kor időszakából. A területen korábban, 2013. június 19. és július 19. között a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ megbízásából próbafeltárást is végeztünk, mely során 3601 m²-nyi területet tártunk fel és 179 régészeti jelenséget azonosítottunk az Árpád-kor és a középső bronzkor időszakából. A próbafeltárást Hable Tibor régész irányította.

A lelőhely a Székesfehérvár–Feketehegy városrész szélén található, egy, a Sárrét mocsaraiból kissé kiemelkedő területen. A lelőhelyet D felől egy kisméretű csatorna határolja, a csatorna másik partján a Székesfehérvár–feketehegyi Árpád-kori földvár található.

A lelőhelyen a mészbetétes kerámia kultúrájának 51 települése került elő. Épületet ebből a korszakból a feltárást során nem sikerült azonosítani. A település az előkerült objektumok alapján szórta, tanyaszerű szerkezetű volt. Több, leletekben gazdag méhkas alakú, nagy méretű gödröt tártunk fel, a kerámia alapján a település a mészbetétes kerámia É-dunántúli csoportjának késői kisapostagi–korai mészbetétes, illetve idősebb fázisára keltezhető.

Az Árpád-kori település 18 házból és több, mint 400 telepobjektumból áll. A terület nem volt mezőgazdasági művelés alatt, így nagyszámú cölöplyukat és sekély, valószínűleg határoló célú árkt sikerült megfigyelni. A házak többsége 2,5–3 m hosszú és 1,5–2 m széles volt, legtöbb esetben a házak hossz tengelyében helyezkedett el 1-1 cölöplyuk. Kőből rakott kemencét csak 3 esetben sikerült megfigyelni, a legtöbb építmény esetében csak egy elkerített tüzelőhely volt az épület gödrének sarkában, vagy nem volt megfigyelhető égésnyom a padlószinten. A feltáráson előkerült egy É–D-i tájolású, 11 m hosszú, 4,5 m széles földbe mélyített épület. A mélyítés oldalai mellett körben egy alapárok futott végig. Az épületre két kisebb gödröt ástak rá később. A betöltésében egy *infans* I. korú gyermektemetkezést is megfigyeltünk, ezt is az épület felhagyása után temették a betöltődő beásási gödörbe.

Az Árpád-kori telep leletanyaga a 10–12. századra keltezhető. Több házból is előkerültek bordás peremű fazekak töredékei és kónikus testű, ívelt aljú fémbográcsszerű cserépbográcsok. A díszítésük a legtöbb esetben csigavonal és hullámvonalköteg díszítés, csak néhány töredéken volt megfigyelhető fogaskerék minta. Sajnos keltező erejű fémlelet, pénz nem került elő a feltárásról.

Az ásatáson feltárt állatsontanyagot Daróczi-Szabó Márta és Daróczi-Szabó László archeozoológusok dolgozták fel,